



คดีหมายเลขดำที่ ส. ๔๙๓/๒๕๕๕
คดีหมายเลขแดงที่ ส. ๕๙/๒๕๕๖

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองกลาง

วันที่ ๒๕ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘

นายนิวัฒน์ ร้อยแก้ว ที่ ๑
นายทรงพล พัฒนไชย ที่ ๒
นายชาญณรงค์ วงศ์ลา ที่ ๓
นางอ้อมบุญ ทิพย์สุนา ที่ ๔
นายอิทธิพล คำสุข ที่ ๕
นายกระสันต์ ปานมีศรี ที่ ๖
นางสาวจินตนา เกสรสมบัติ ที่ ๗
นายนิชล ผลจันทร์ ที่ ๘
นายบรรเจิด เสนจันทร์มิไชย ที่ ๙
นายไพรัตน์ อรรคศรีวร ที่ ๑๐
นายอำนาจ ไตรจักร ที่ ๑๑
นายประสงค์ พรหมอาร์ักษ์ ที่ ๑๒
นายสุรียา โคตะมี ที่ ๑๓
นายเกริก ไตรจักร ที่ ๑๔
นายดำรงณ ไชยมาตย์ ที่ ๑๕
นายคำฝั้น นราพันธ์ ที่ ๑๖
นายประดิษฐ์ กุลจู่ ที่ ๑๗
นางทัศนีย์ ไพรี ที่ ๑๘

ผู้ฟ้องคดี



นางสาวฐาปณี เมืองโคตร ที่ ๑๙
 นางสาวบุญล้อม รูปคม ที่ ๒๐
 นายกงหัน หลงมีวงศ์ ที่ ๒๑
 นางหวานน้ำ เมืองโคตร ที่ ๒๒
 นายชัยวิทย์ เมืองโคตร ที่ ๒๓
 นายธนาทร โพธิ์เมือง ที่ ๒๔
 นายพีระพงษ์ หลอดคำ ที่ ๒๕
 นายบันเทิง หลอดคำ ที่ ๒๖
 นายสมใจ สมนึก ที่ ๒๗
 นายสมพงษ์ เดชม้าว ที่ ๒๘
 นายณรงค์ บุญทาป ที่ ๒๙
 นายสุรสิงห์ ธนนทา ที่ ๓๐
 นายสุกัน สอนนาค ที่ ๓๑
 นายขันดี โมลา ที่ ๓๒
 นายสมพงษ์ ดาวเรืองรัมย์ ที่ ๓๓
 นายประศักดิ์ ศิริวัลย์ ที่ ๓๔
 นางปรียา ภูทิ ที่ ๓๕
 นางสาวกุลธิดา อักษร ที่ ๓๖
 นางสอน จำปาดอก ที่ ๓๗

ระหว่าง

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ที่ ๑
 คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ที่ ๒
 กระทรวงพลังงาน ที่ ๓
 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ๔
 คณะรัฐมนตรี ที่ ๕

ผู้ถูกฟ้องคดี



เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลย
ต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดคนฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดคน
เป็นประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ ๘ จังหวัดริมฝั่งแม่น้ำโขง ได้แก่ จังหวัดเชียงราย
จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัด
อำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี โดยประชาชนในกลุ่มจังหวัดดังกล่าวรวมทั้งผู้ฟ้องคดี
ทั้งสามสืบเจ็ดคนได้รวมตัวก่อตั้งเครือข่ายประชาสังคมไทยเพื่อแม่น้ำโขง เมื่อประมาณ
ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ต่อมามีการเปลี่ยนชื่อเป็นเครือข่ายประชาชน ๘ จังหวัดลุ่มน้ำโขง
โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวมตัวกันเป็นชุมชนเพื่อปกป้อง อนุรักษ์ ปันฟู ชุมชน
ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงของไทย โดยที่แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำ
ที่มีความสำคัญและมีความผูกพันต่อราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และเป็นแหล่งน้ำ
ที่มีความสำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งรัฐบาลของทั้ง ๔ ประเทศ ได้แก่
ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา
และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้จัดทำข้อตกลงว่าด้วยการร่วมมือการพัฒนา
ลุ่มน้ำโขงแบบยั่งยืน หรือ “ความตกลงแม่น้ำโขง” อันเป็นการก่อตั้งคณะกรรมการ
แม่น้ำโขง ซึ่งประกอบด้วย คณะมนตรี คณะกรรมการร่วมจากประเทศสมาชิก
และสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง ซึ่งต่อมาคณะกรรมการแม่น้ำโขง
ได้ก่อตั้งคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติขึ้น เพื่อสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการ
แม่น้ำโขง คณะมนตรีแห่งชาติ และคณะกรรมการร่วมของแต่ละประเทศ โดยมีเป้าหมายร่วมกัน
เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการร่วมมือโดยการสนับสนุน ความสัมพันธ์ระหว่าง
คณะกรรมการแม่น้ำโขงและรัฐบาลแห่งชาติ โดยการประสานงานในการดำเนิน
กิจกรรมต่าง ๆ ของคณะกรรมการแม่น้ำโขงในระดับชาติที่มีโครงสร้างและองค์ประกอบ
ของคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ โดยสำหรับ
ราชอาณาจักรไทยมีกรมทรัพยากรน้ำซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔
ทำหน้าที่เป็นสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย ต่อมาประเทศสมาชิก
ได้ลงนามในข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน



เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๘ ณ จังหวัดเชียงราย ราชอาณาจักรไทย โดยข้อตกลงดังกล่าว มีสาระประกอบด้วยกรอบทางกฎหมาย อำนาจหน้าที่ของกรมการ การกำหนดหลักการ เกี่ยวกับการใช้น้ำจากแม่น้ำโขง การกำหนดรูปแบบองค์กร การเงิน และการบริหาร ที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานระหว่างประเทศสมาชิก ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีความร่วมมือแบบภูมิภาค เพื่อให้มีความเท่าเทียมกัน ในด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรในลุ่มน้ำ ต่อมา คณะมนตรีว่าด้วยแผนงานการใช้น้ำได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๒ และ คณะกรรมการร่วมได้มีมติในคราวการประชุมเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ จัดทำระเบียบปฏิบัติ เรื่องการแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (Procedure for Notification Prior Consultation and Agreement : PNPCA) เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับประเทศสมาชิก เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมใดๆ ในแม่น้ำโขง โดยระบียบดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบ จากคณะมนตรีในการประชุมครั้งที่ ๑๐ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ณ กรุงพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งระบียบดังกล่าวได้กำหนดให้การใช้น้ำใดๆ ของรัฐสมาชิกใดๆ ซึ่งอาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อคุณภาพน้ำหรือระบบการไหลของลำน้ำสายประธาน ของระบบแม่น้ำโขง คณะกรรมการร่วมมีอำนาจทบทวนและปรับปรุงเป็นระยะๆ ตามที่ เห็นจำเป็น โดยผลการดำเนินการดังกล่าวเป็นผลมาจากการปรึกษาหารือล่วงหน้า และประเมินการใช้น้ำที่การเสนอใดๆ อันเป็นการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำในระหว่างฤดูน้ำ มาจากลำน้ำสายประธาน รวมทั้งการใช้น้ำในลุ่มน้ำเดียวกัน หรือการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ ในระหว่างฤดูแล้ง ซึ่งรัฐริมฝั่งแม่น้ำโดยคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่แจ้งไปยังคณะกรรมการร่วมผ่านสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง ก่อนที่จะมีการดำเนินการ เมื่อมีการแจ้งคณะกรรมการร่วมโดยสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการแม่น้ำโขงจะส่งเอกสารไปยังรัฐสมาชิกอื่นๆ เพื่อเปิดโอกาสให้รัฐสมาชิก ริมฝั่งแม่น้ำอื่นๆ มีสิทธิจะอภิปรายและประเมินผลกระทบของการใช้ที่เสนอต่อการใช้น้ำ และผลกระทบอื่นๆ โดยผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดคนได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย จากการที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีกำหนดการจะสร้างเขื่อนพลังงาน ไฟฟ้าไชยะบุรี กำลังการผลิตไฟฟ้าขนาด ๑,๒๘๕ เมกะวัตต์ ขึ้นบนแม่น้ำโขง บริเวณ จังหวัดไชยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและบริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน)



ได้ทำบันทึกความเข้าใจเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและ บริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) ได้ลงนามในความตกลงพัฒนาโครงการสำหรับเขื่อนไชยะบุรี และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้แจ้งต่อคณะกรรมการประสานความร่วมมือด้านพลังงานไฟฟ้ากับประเทศเพื่อนบ้าน (ไทย) เรื่อง ข้อเสนอขายไฟฟ้าและอัตราค่าไฟฟ้าโครงการเขื่อนไชยะบุรี โดยให้สิทธิพัฒนาโครงการแก่บริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้เห็นชอบร่างบันทึกความเข้าใจการรับซื้อไฟฟ้าโครงการเขื่อนไชยะบุรีระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับบริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) โดยมีการซื้อขายไฟฟ้า ณ ชายแดน จำนวน ๑,๒๒๐ เมกะวัตต์ ข้อพิพาทใดๆ อันเกิดจากสัญญาซื้อขายไฟฟ้าให้หาข้อยุติโดยกระบวนการอนุญาโตตุลาการ โดยให้ใช้กรุงเทพมหานครเป็นที่ตั้งของการไต่สวน และให้ดำเนินการไต่สวนเป็นภาษาไทย ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ได้มีมติรับทราบร่างบันทึกความเข้าใจดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๓ ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และบริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) ได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจระหว่างกันอันนำไปสู่การลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรี ภายหลังจากการที่รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและบริษัท ไชยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ได้มีการลงนามความตกลงในด้านสัมปทานในการสร้างเขื่อนไชยะบุรีแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีมติตามข้อเสนอของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่อนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ลงนามในสัญญาซื้อขายไฟฟ้าได้ ภายใต้งบเงื่อนไขดังนี้ ๑) โครงการเขื่อนไชยะบุรี ต้องดำเนินการอย่างสอดคล้องกับความตกลงแม่น้ำโขง พ.ศ. ๒๕๓๘ ๒) ต้องเสนอร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าให้อัยการสูงสุดตรวจสอบก่อน หากไม่มีการแก้ไขในสาระสำคัญ ไม่ต้องเสนอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ เห็นชอบใหม่อีกครั้ง ๓) สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต้องเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ ๔) ข้อพิพาทใดๆ อันเกิดจากสัญญาซื้อขายไฟฟ้าให้หาข้อยุติโดยกระบวนการอนุญาโตตุลาการ โดยให้ใช้กรุงเทพมหานครเป็นที่ตั้งของการไต่สวน และให้ดำเนินการไต่สวนเป็นภาษาไทย นอกจากนี้ ภายหลังจากสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานได้ให้ความเห็นชอบต่อเนื้อหาของคณะอนุญาโตตุลาการแล้ว ให้ส่งสัญญาซื้อขายไฟฟ้าให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ พิจารณาให้ความเห็นชอบเพิ่มเติม ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๔ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้า ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๔ กับบริษัท



ไซยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อรับซื้อไฟฟ้าจาก เขื่อนไซยะบุรี จำนวน ๑,๒๒๐ เมกะวัตต์ ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ได้ให้ความเห็นชอบ เกี่ยวกับสัญญาการกู้ยืมเงิน สัญญาการค้าประกัน และสัญญาด้านการเงินอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเขื่อนไซยะบุรี ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๕ บริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน) ได้แจ้งต่อตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทยว่าได้มีการลงนามในสัญญาก่อสร้างเขื่อนดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๕ กับบริษัท ไซยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด และได้เริ่มการก่อสร้างเขื่อนดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ แล้ว

นอกจากนั้น ในระหว่างการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวได้ดำเนินการเสนอโครงการเขื่อนไซยะบุรีต่อคณะกรรมการแม่น้ำโขง เพื่อให้เข้าสู่กระบวนการแจ้ง ปรีกษาหารือ และข้อตกลง (Procedure for Notification Prior Consultation and Agreement : PNPCA) ตามข้อตกลงการใช้น้ำแม่น้ำโขง พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยกระบวนการได้เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ และจะใช้เวลาดำเนินการ ๖ เดือน ต่อมา คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยโดยกรมทรัพยากรน้ำซึ่งมีฐานะ เป็นหน่วยงานในสังกัดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสีย และผู้ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนไซยะบุรี ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ PNPCA โดยได้ดำเนินการดังนี้ ๑) ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ๒) ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ๓) ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม และ ๔) ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ กรุงเทพมหานคร โดยเป็นการปรึกษาหารือร่วมกับนักวิชาการ เพื่อวิเคราะห์ผลการประชุม ๓ ครั้งที่ผ่านมา ซึ่งในการจัดประชุมดังกล่าวมีการโต้แย้ง คัดค้านว่าข้อมูลที่ให้มาไม่ถูกต้องและไม่ครอบคลุมต่อการเสนอความเห็นเกี่ยวกับ โครงการรับซื้อไฟฟ้าและการก่อสร้างเขื่อนไซยะบุรี ต่อมารัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวได้ระบุว่า การก่อสร้างเขื่อนไซยะบุรียังไม่เริ่มต้นจนกว่ากระบวนการ PNPCA จะแล้วเสร็จ โดยกระบวนการดังกล่าวได้แล้วเสร็จสมบูรณ์เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ แต่เนื่องจากยังมีข้อกังวลของประเทศสมาชิกอื่นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ เขื่อนไซยะบุรีอันเป็นเหตุให้ไม่สามารถบรรลุฉันทมติได้ จนกระทั่งประเทศสมาชิกของ



คณะกรรมการแม่โขงมีมติเห็นควรมีการชะลอการก่อสร้างเขื่อนไชยะบุรี และเสนอให้มีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบข้ามพรมแดนก่อนการก่อสร้าง แต่รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยบริษัท ไชยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ได้มีการลงนามในสัญญาก่อสร้างเขื่อนดังกล่าวตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๕๕ กับบริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) ของราชอาณาจักรไทย และได้เริ่มการก่อสร้างเขื่อนดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ แล้ว

ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดคนเห็นว่า การดำเนินการก่อสร้างเขื่อนไชยะบุรี มีแนวโน้มก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อระบบนิเวศของแม่น้ำโขง อันจะส่งผลกระทบต่อผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดคนในฐานะผู้ใช้น้ำได้ ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดคนและองค์กรเอกชนอื่นได้ยื่นจดหมายและออกแถลงการณ์คัดค้านการดำเนินโครงการเขื่อนไชยะบุรีต่อคณะกรรมการแม่โขง รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้มีการทบทวนและระงับโครงการดังกล่าว แต่การดำเนินการดังกล่าวไม่ได้รับการตอบสนองจากรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยแต่อย่างใด ซึ่งหากราชอาณาจักรไทยไม่รับซื้อไฟฟ้าจำนวนร้อยละ ๙๕ ของพลังงานไฟฟ้าที่ผลิตได้จากเขื่อนไชยะบุรี โครงการดังกล่าวย่อมระงับไปเนื่องจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าไม่มากพอเมื่อเทียบกับกำลังการผลิตไฟฟ้าของเขื่อน และเมื่อพิจารณาความต้องการใช้ไฟฟ้าของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามแล้วเห็นว่า มีการแสดงความเห็นต่อต้านโครงการนี้อย่างชัดเจน เนื่องจากมีความกังวลเรื่องผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในฐานะประเทศท้ายเขื่อน ในขณะที่การส่งไฟฟ้าไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนก็มีระยะทางไกลและมีต้นทุนมาก ราชอาณาจักรไทยจึงเป็นประเทศเดียวที่รับซื้อไฟฟ้าจากเขื่อนดังกล่าว ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่อาจมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนอย่างร้ายแรง ราชอาณาจักรไทยในฐานะผู้รับซื้อไฟฟ้าและผู้สนับสนุนทางการเงินในการสร้างเขื่อนดังกล่าว จึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีหลายกรณีทั้งตามกฎหมายภายในประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ โดยที่การทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นการดำเนินโครงการของรัฐประเภทหนึ่งจึงต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่กำหนดให้บุคคลและชุมชนมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลและมีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ



คุณภาพสิ่งแวดล้อม การดำรงชีวิตของประชาชน และการดำรงอยู่ของชุมชน แต่การดำเนินโครงการรับซื้อไฟฟ้าจากเขื่อนไชยะบุรีมิได้มีการดำเนินการดังกล่าวแต่อย่างใด อีกทั้ง ยังฝ่าฝืนมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และที่ ๕ ที่กำหนดให้โครงการเขื่อนไชยะบุรีต้องดำเนินการอย่างสอดคล้องกับความตกลงแม่น้ำโขง พ.ศ. ๒๕๓๘ และต้องเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะด้วย นอกจากนี้ ในส่วนการดำเนินการตามกระบวนการแจ้ง ปรีกษาหารือ และข้อตกลง (Procedure for Notification Prior Consultation and Agreement : PNPCA) ตามข้อตกลงการใช้น้ำแม่น้ำโขง พ.ศ. ๒๕๓๘ นั้น ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำมิได้จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแจ้ง ปรีกษาหารือ และข้อตกลงให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ แต่อย่างใด กล่าวคือ กรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยได้ดำเนินการจัดประชุมเพียง ๓ ครั้ง ใน ๓ จังหวัด ทั้งที่มีจังหวัดที่อยู่ติดแม่น้ำโขงทั้งสิ้น ๘ จังหวัด ทำให้การรับฟังความคิดเห็นไม่ทั่วถึงและข้อมูลที่น่ามารับฟังความคิดเห็นเป็นเพียงข้อมูลทั่วไปของโครงการก่อสร้างเขื่อนไชยะบุรีเท่านั้น ซึ่งไม่สามารถตอบคำถามหรือข้อสงสัยในประเด็นเรื่องผลกระทบได้ และไม่มีให้นำข้อมูลเกี่ยวกับโครงการรับซื้อไฟฟ้ามาเผยแพร่ด้วย ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วนและเพียงพอต่อการแสดงความคิดเห็น การดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นการดำเนินการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจตนาจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาล

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งดังนี้

๑. ให้พิพากษาว่าโครงการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากโครงการเขื่อนไชยะบุรีของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นโครงการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และให้มีคำสั่งยกเลิกโครงการดังกล่าว
๒. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และมติของรัฐบาล รวมทั้ง การแจ้งข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลอย่างเหมาะสม การรับฟังความคิดเห็นอย่างเพียงพอและจริงจัง และการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคมทั้งในฝั่งไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากอันตรายข้ามพรมแดนก่อนที่จะดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการจัดซื้อไฟฟ้าจากโครงการเขื่อนไชยะบุรี
๓. ให้ยกเลิกมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ในการอนุมัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินโครงการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากโครงการเขื่อนไชยะบุรี



ศาลปกครองกลางมีคำสั่งลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดคนได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองสูงสุด มีคำสั่งลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๗ แก้อคำสั่งของศาลปกครองกลางเป็นให้รับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดคนเฉพาะข้อหาที่ฟ้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าปฏิบัติหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และมติของรัฐบาล รวมทั้งการแจ้งข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลอย่างเหมาะสม การรับฟังความคิดเห็นอย่างเพียงพอและจริงจังและการประเมินผลกระทบ ด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคมไว้พิจารณา

ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดคนมีคำขอลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗ ให้ศาล มีคำสั่งทุเลาการบังคับการดำเนินการใดๆ ตามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากเขื่อนไชยะบุรี ไว้เป็นการชั่วคราวก่อนศาลมีคำพิพากษา ศาลปกครองกลางมีคำสั่งลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๗ ไม่รับคำขอเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวของผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดคนไว้พิจารณา

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าให้การว่า โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีตั้งอยู่ใน แขวงไชยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นการสร้างเขื่อนทดน้ำ บนแม่น้ำโขงเพื่อยกระดับน้ำให้สูงขึ้นโดยไม่มีกั้นน้ำออกจากแม่น้ำโขงและไม่มี การเก็บกักน้ำเหมือนเขื่อนที่มีอ่างเก็บน้ำทั่วไป การสร้างเขื่อนทดน้ำจะทำให้ระดับน้ำ ในแม่น้ำโขงสูงขึ้นเฉพาะช่วงแขวงไชยะบุรีไปถึงตอนใต้ของเมืองหลวงพระบาง โดยมี ระดับน้ำใกล้เคียงกับระดับน้ำสูงสุดในฤดูน้ำหลากธรรมชาติ ส่วนตอนล่างของแม่น้ำโขง จะมีระดับน้ำตามปกติ โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีมีลักษณะเป็นเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็ก ยาว ๘๑๐ เมตร ความสูงหัวน้ำใช้งาน ๒๘.๕ เมตร มีการติดตั้งประตูระบายน้ำเพื่อใช้ ผลิตกระแสไฟฟ้าจำนวน ๑๐ บาน โดยติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาด ๑๗๕ เมกะวัตต์ จำนวน ๗ เครื่อง เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าให้แก่ประเทศไทย และขนาด ๖๐ เมกะวัตต์ จำนวน ๑ เครื่อง เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าให้แก่ สปป.ลาว โครงการดังกล่าวออกแบบให้มี ประตูน้ำสำหรับเรือสัญจรติดกับเขื่อนด้านขวากว้าง ๑๒ เมตร ยาว ๑๒๐ เมตร เพื่อรองรับการสัญจรทางน้ำสำหรับเรือขนส่งขนาด ๕๐๐ ตัน และมีทางปลาผ่าน เพื่อรักษาพันธุ์ปลากว้าง ๑๐ เมตร ติดกับเขื่อนด้านซ้าย นอกจากนี้ ยังออกแบบให้มี ทางระบายน้ำล้นฉุกเฉินเพื่อช่วยระบายน้ำเมื่อเกิดอุทกภัยในฤดูน้ำหลาก เมื่อโครงการ สร้างแล้วเสร็จจะปล่อยน้ำไหลผ่านในแต่ละวันเท่ากับปริมาณน้ำที่ไหลเข้าโดยไม่มี การกักเก็บน้ำไว้ ดังนั้น ปริมาณน้ำในลุ่มแม่น้ำโขงจะเป็นไปตามธรรมชาติตลอดทั้งปี



โครงการดังกล่าวจะส่งไฟฟ้าให้ประเทศไทยจำนวน ๑,๒๒๐ เมกะวัตต์ ที่จุดส่งมอบไฟฟ้าชายแดนไทย - ลาว เป็นระยะเวลา ๒๙ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ เป็นต้นไป คิดเป็นพลังงานไฟฟ้าเฉลี่ยประมาณปีละ ๖,๙๒๙ ล้านหน่วย มีอัตราค่าไฟฟ้าคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงตามราคาเชื้อเพลิงในตลาดโลกและยังเป็นอัตราค่าไฟฟ้าที่แข่งขันได้เมื่อเปรียบเทียบกับทางเลือกอื่น กล่าวคือ มีอัตราค่าไฟฟ้าเฉลี่ย ณ ชายแดน จำนวน ๒.๑๖ บาทต่อกิโลวัตต์ - ชั่วโมง ตลอดอายุสัญญา ๒๙ ปี ขณะที่โรงไฟฟ้าทางเลือกในประเทศ คือ โรงไฟฟ้าถ่านหินและโรงไฟฟ้าใช้เชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติเหลว (LPG) มีอัตราค่าไฟฟ้าเฉลี่ยอยู่ในช่วงประมาณ ๒.๙๐ บาท ถึง ๔.๓๐ บาทต่อกิโลวัตต์ - ชั่วโมง โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ (ครั้งที่ ๑๓๓) เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้มีมติให้ความเห็นชอบร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไซยะบุรีตามที่ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำเสนอ และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโดยกำหนดเงื่อนไขว่า (๑) โครงการไซยะบุรีได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการลุ่มน้ำโขง (Mekong River Commission : MRC) ตามกระบวนการข้อตกลงของประเทศสมาชิกในลุ่มแม่น้ำโขงว่าด้วยการพัฒนาลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน (Agreement on the Cooperative for the Sustainable Development of MeKong River Basin ๕ April ๑๙๙๕) แล้ว และ (๒) ร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไซยะบุรีได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานอัยการสูงสุด ทั้งนี้ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และที่ ๑ เปิดเผยข้อมูลโครงการนี้ต่อสาธารณชน ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบและรับทราบตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังกล่าว โดยที่โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีของ สปป.ลาว เป็นโครงการพัฒนาบนลุ่มน้ำโขงสายประธานในแขวงไซยะบุรี คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาวได้มีหนังสือที่ ๔๘๘/LNMCS ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงเพื่อเริ่มการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีด้วยการส่งเอกสารเกี่ยวกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ได้แก่ รายงานการศึกษาความเหมาะสมโครงการ รายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม รายงานการประเมินผลกระทบด้านสังคม และข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกได้มีการปรึกษาหารือกันก่อน และเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงได้ส่งข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ให้แก่คณะกรรมการแม่น้ำโขงของประเทศภาคีสมาชิกอื่น ๆ เพื่อให้ประเทศสมาชิกพิจารณาประเมินผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดจาก



การสร้างเขื่อนไซยะบุรีซึ่งมีกำหนดเวลาแล้วเสร็จภายใน ๖ เดือน นับจากวันที่ประเทศสมาชิกประเทศสุดท้ายได้รับเอกสาร (โดยประเทศไทยได้รับเอกสารเป็นประเทศสุดท้าย เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๓) ซึ่งครบกำหนด ๖ เดือน ในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการแม่ข่ายของชาติไทยได้ดำเนินการเกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีที่เสนอโดย สปป.ลาว ที่จะสร้างเขื่อนกันแม่น้ำโขงสายประธาน ในช่วงที่อยู่ในพื้นที่ของ สปป.ลาว โดยได้จัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๘๖ คน ประกอบด้วยประชาชนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบที่มาจากพื้นที่จังหวัดเชียงราย ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๑๒๗ คน จากพื้นที่จังหวัดเลย หนองคาย และบึงกาฬ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๑๒๕ คน จากพื้นที่จังหวัดนครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี โดยผู้เข้าร่วมเวทีการให้ข้อมูลทั้ง ๓ แห่ง ได้รับข้อมูลเฉพาะส่วนที่เปิดเผยได้ คือ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายประธาน รายละเอียดของ PNPCA และสรุปผลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีของ MRCS ส่วนรายละเอียดและเอกสารของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีไม่สามารถเปิดเผยได้และเป็นเอกลักษณ์ของประเทศเจ้าของโครงการ ซึ่งยังไม่อนุญาตให้เปิดเผยได้ และประชุมสรุปผลเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ กรมทรัพยากรน้ำ เพื่อสรุปผลที่ได้จากเวทีทั้ง ๓ ครั้งที่ผ่านมา โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการอิสระ สมาชิกวุฒิสภา และคณะผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานในครั้งต่อไป โดยกรมทรัพยากรน้ำ ได้มีหนังสือ ที่ ๐๖๐๖/๑๗/๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่ข่ายเพื่อแจ้งความเห็นที่ได้จากการจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียของประเทศไทยมีข้อกังวลต่อโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี คือ (๑) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการให้ข้อมูลทางวิชาการแก่ผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งมีความเห็นว่า SEA



ควรครอบคลุมการประเมินผลกระทบจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำทั้งในแม่น้ำโขงสายประธาน และลำน้ำสาขาแม่น้ำโขง นอกจากนี้ SEA ควรมีข้อมูลปัจจุบันเรื่องการใช้ที่ดินริมฝั่งแม่น้ำเนื่องจากพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนเป็นจำนวนมาก (๒) ประเด็นด้านประมงและการอพยพย้ายถิ่นของปลา ซึ่งมีผู้มีส่วนได้เสียมีความเห็นว่าการสร้างเขื่อนอาจจะทำให้สูญเสียบปลาและพื้นที่ชุ่มน้ำที่จะนำไปสู่ผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนที่พึ่งพาทรัพยากรในแม่น้ำโขง อีกทั้ง บันไดปลาโจนที่ออกแบบไว้สำหรับโครงการดังกล่าวไม่เอื้อต่อการอพยพย้ายถิ่นของปลา ดังนั้น เพื่อช่วยบรรเทาผลกระทบเรื่องนี้ ควรมีการออกแบบบันไดปลาโจนใหม่ (๓) ประเด็นด้านตะกอน ผู้มีส่วนได้เสียเสนอให้จัดสรรงบประมาณเพื่อการฟื้นฟูวังปลาในแม่น้ำโขงที่ได้รับผลกระทบจากการทับถมของตะกอน (๔) ไม่มีการกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับมาตรการบรรเทาผลกระทบ นอกจากนี้ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมไม่ได้อธิบายถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศและระบบการไหลของน้ำในแม่น้ำโขง รวมทั้งผลกระทบข้ามพรมแดนที่มีต่อประเทศไทย ดังนั้น โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีควรจัดสรรงบประมาณเพื่อตั้งกองทุนสำหรับชดเชยความเสียหายที่เกิดจากการก่อสร้างเขื่อนและการดำเนินโครงการดังกล่าว อีกทั้ง ต้องมีการรักษาไว้ซึ่งปริมาณการไหลต่ำสุดในแม่น้ำโขงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูแล้ง (๕) ควรมีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทั้งหมดของโครงการ รวมทั้ง รายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แปลเป็นภาษาไทย และแจกจ่ายรายงานให้ประชาชนทราบล่วงหน้า ก่อนการให้ความเห็นตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินโครงการให้ประเทศสมาชิกทราบ (๖) ผู้มีส่วนได้เสียยังมีข้อกังวลในเรื่องการพัฒนาโครงการอย่างยั่งยืน เนื่องจากมีข้อมูลไม่เพียงพอต่อการพิจารณาประเมินผลกระทบ ดังนั้น จึงขอเสนอให้มีการขยายเวลาการปรึกษาหารือล่วงหน้าออกไป ซึ่งผลการรับฟังความคิดเห็นที่ได้จากแต่ละประเทศ จะนำไปบันทึกไว้ในภาคผนวกของรายงานการปรึกษาหารือโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ต่อมาคณะกรรมการร่วมได้ประชุมสมัชชาวิสามัญเมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๘ เพื่อพิจารณาสรุปผลการประเมินผลกระทบจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ปรากฏว่ามีข้อกังวลจากประเทศสมาชิกทำนองเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน และผลกระทบสะสมในแม่น้ำโขงซึ่งจะส่งผลต่อวิถีชีวิตของชุมชนตลอดลำน้ำจนถึงสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง แต่รายละเอียดโครงการที่เสนอให้ที่ประชุมพิจารณามีได้มีการศึกษาและประเมินในเรื่องดังกล่าว และที่ประชุมไม่สามารถหาข้อสรุปร่วมกันได้



ดังนั้น ที่ประชุมจึงมีมติให้นำเรื่องนี้เสนอผู้แทนคณะมนตรีของแต่ละประเทศพิจารณาให้ความเห็นต่อไป คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาวได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแจ้งให้ทราบความเห็นของ สปป.ลาว ว่ากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าเป็นไปตามข้อกำหนดของความตกลงลุ่มแม่น้ำโขง ค.ศ. ๑๙๙๕ และถือว่ากระบวนการเสร็จสมบูรณ์แล้ว ขณะเดียวกันกระทรวงพลังงานและบ่อแร่ของ สปป.ลาว ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ แจ้งไปยังผู้พัฒนาโครงการว่ากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าเสร็จสมบูรณ์ตามข้อกำหนดของความตกลงลุ่มแม่น้ำโขง ค.ศ. ๑๙๙๕ แล้วเช่นกัน ผู้พัฒนาโครงการจึงได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๔ แจ้งมายังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า สปป.ลาว ได้ยืนยันว่ากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าเสร็จสมบูรณ์แล้ว ผู้พัฒนาโครงการพร้อมที่จะลงนามสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทันทีเมื่อสำนักงานอัยการสูงสุดตรวจร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าแล้วเสร็จ โดยสำนักงานอัยการสูงสุดได้นำส่งผลการพิจารณาตรวจร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน ได้เผยแพร่ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีบนเว็บไซต์ www.eppo.go.th เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๔ จนถึงปัจจุบันและได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๖๐๕/๓๘๑๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ ขอความอนุเคราะห์เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และเป็นการแจ้งข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ ทส ๐๖๓๐/๒๗๒๓ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงปลัดกระทรวงพลังงานว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ สปป.ลาว ได้มีหนังสือรายงานความก้าวหน้าของการศึกษาเพิ่มเติมโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีตามที่ประเทศสมาชิกคณะกรรมการแม่น้ำโขงร้องขอผ่านคณะทำงานของคณะกรรมการร่วมภายใต้กระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าโดย สปป.ลาว ได้จ้างบริษัทที่ปรึกษาพิจารณาทบทวนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะทำงานของคณะกรรมการร่วมและสรุปว่าโครงการได้ดำเนินการสอดคล้องกับคู่มือปฏิบัติงานของคณะกรรมการแม่น้ำโขงและ สปป.ลาว มีความประสงค์ที่จะดำเนินการโครงการตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔



พิจารณาแล้วเห็นว่า สปป.ลาว ได้ยืนยันการใช้เอกสิทธิ์ที่จะดำเนินการโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีตามอำนาจอธิปไตยของตนและยืนยันว่ากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าได้สิ้นสุดแล้ว กระทรวงพลังงานได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๖๐๐/๔๑๖๐ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ แจ้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่ากระทรวงพลังงานได้พิจารณาแล้วว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีได้ดำเนินการตามเงื่อนไขมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และที่ ๒ ครบถ้วนแล้ว คือ (๑) สปป.ลาว ได้ยืนยันการใช้เอกสิทธิ์ที่จะดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีตามอำนาจอธิปไตยของตน และยืนยันว่ากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าได้สิ้นสุดแล้ว ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแจ้งมาเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ (๒) สำนักงานอัยการสูงสุดได้ตรวจพิจารณาและให้ความเห็นร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีแล้ว (๓) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานได้ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีในเว็บไซต์และในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้ว จึงให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีต่อไป ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้พัฒนาโครงการ บริษัท ไซยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ได้ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีที่นครเวียงจันทร์ สปป.ลาว เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๔

ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ดคนคัดค้านคำให้การว่า ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑ บททั่วไป ส่วนที่ ๑๐ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียนตามมาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ และส่วนที่ ๑๐ แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา ๘๗ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่เคยให้ข้อมูลที่ถือว่าเพียงพอเหมาะสมกับลักษณะของโครงการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไซยะบุรีที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย คุณภาพชีวิตหรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการแก่ผู้ฟ้องคดี การให้ข้อมูลโดยการเผยแพร่ทางเว็บไซต์นั้น มีข้อจำกัดอย่างมากในการเข้าถึงและยังไม่ครอบคลุมในประเด็นสำคัญ ผู้ฟ้องคดีได้เคยติดต่อและขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ส่งเอกสารเพิ่มเติมเพื่อทำความเข้าใจเมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๔



ได้แก่ รายงานการศึกษาความเหมาะสมโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีและภาคผนวก รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ และเดือนสิงหาคม ๒๕๕๓ และการศึกษาแนวสายส่งจากชายแดนไทย - ลาว - สฟ. เลย - ขอนแก่น โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้แจ้งผู้ฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ว่าไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลให้ได้จนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากคู่สัญญาซื้อขายไฟฟ้า และกำลังอยู่ระหว่างดำเนินการกรณีดังกล่าว แต่จนกระทั่งบัดนี้ข้อมูลดังกล่าว ก็ไม่เคยได้รับการเปิดเผยต่อสาธารณะแต่อย่างใด เป็นเหตุให้การจัดเวทีให้ข้อมูล และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียต่อโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีจำนวน ๓ ครั้ง สะท้อนเสียงของชุมชนใกล้เคียงกันว่าไม่ได้รับทราบข้อมูลที่เพียงพอ เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำและเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงไม่มีข้อมูลที่เป็นนัยสำคัญ ไม่สามารถอธิบายที่มา รายละเอียดโครงการ วิธีการเก็บข้อมูล และการศึกษาในประเด็นผลกระทบข้ามพรมแดนที่ชัดเจนได้ อีกทั้ง การจัดเวทีให้ข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำทำเพียง ๓ จังหวัดเท่านั้น จากจำนวน ๘ จังหวัดที่ติดแม่น้ำโขง และใน ๓ จังหวัดนั้นก็ไม่อาจทราบได้ว่าทำการเชิญประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ และมีส่วนได้เสียในโครงการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลทั่วถึงหรือไม่ และมีผลรายงานการชี้แจงข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นกันอย่างไร ผลสรุปจากการจัดประชุมเป็นอย่างไร โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีเพื่อผลิตไฟฟ้าแม้จะไม่ได้เกิดขึ้นในประเทศไทย แต่ก็ถือว่าเป็นโครงการของรัฐที่มีผลกระทบต่อประชาชนอย่างรุนแรงเป็นส่วนรวมตามนิยามของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๔ และข้อ ๕ วรรคสอง เนื่องจากโครงการดังกล่าวเกิดจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้เข้าไปทำสัญญาว่าจะซื้อไฟฟ้าที่ผลิตได้จากเขื่อนไชยะบุรีถึงร้อยละ ๙๕ จากที่ผลิตได้ทั้งหมดส่งผลให้มีการก่อสร้างเขื่อนขนาดใหญ่กันแม่น้ำโขงสายหลัก อันจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เปรียบเสมือนการให้บุคคลภายนอกดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีฐานะเป็นเจ้าของโครงการมีหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้ฟ้องคดีและประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารและร่วมแสดงความคิดเห็นตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้ดำเนินการแต่อย่างใด สำหรับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และที่ ๕ ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ



ในโครงการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรีเนื่องจากเป็นผู้ลงมติในการอนุญาตให้มีการทำโครงการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรี โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และที่ ๕ ยังไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายในเรื่องการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สาธารณชนอย่างครบถ้วน รวมทั้งการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนที่จะมีการพิจารณามีมติเห็นชอบให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ลงนามในสัญญาซื้อไฟฟ้าแต่อย่างใด ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แม้จะอ้างว่ามีการให้ข้อมูลทางเว็บไซต์ www.eppo.go.th นอกจากจะหาข้อมูลได้อย่างจำกัดและเข้าถึงได้ยากแล้ว ยังปรากฏข้อความว่าเป็นการให้บริการเชิงข้อมูลไม่สามารถใช้อ้างอิงทางกฎหมายได้ สำหรับกรมทรัพยากรน้ำในสังกัดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งประเทศไทย ย่อมมีข้อมูลที่ได้รับจาก สปป.ลาว ตามที่ได้อ้างในคำให้การ ได้แก่ รายงานการศึกษาความเหมาะสมโครงการ รายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และรายงานการประเมินผลกระทบด้านสังคมและข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่ก็กลับไม่มีการนำข้อมูลที่ได้รับมาเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ในฐานะผู้มีอำนาจกำกับดูแลการทำงานของกรมทรัพยากรน้ำและในฐานะโดยตรงที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้สาธารณชนรับทราบและการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการควบคุมให้หน่วยงานในสังกัดได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตามขั้นตอนแต่กลับไม่ดำเนินการดังกล่าวแต่อย่างใด

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าให้การเพิ่มเติมว่า รายงานการศึกษาความเหมาะสมโครงการ รายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และรายงานการประเมินผลกระทบด้านสังคม เป็นเอกสารของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี ซึ่งบริษัทผู้พัฒนาโครงการ คือ บริษัทไชยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามกฎหมายของ สปป.ลาว ได้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาให้จัดทำรายงานดังกล่าวขึ้นเพื่อเป็นไปตามเงื่อนไขกฎหมายของ สปป.ลาว โดยรายงานทั้งสามฉบับดังกล่าวได้จัดทำขึ้นเพื่อนำส่งหน่วยงานของรัฐบาล สปป.ลาว เพื่อทำการตรวจสอบและได้รับการอนุมัติโดยหน่วยงานของรัฐบาล สปป.ลาว ที่รับผิดชอบโครงการ ทั้งนี้ รายงานทั้งสามฉบับเป็นเอกสารประกอบสัญญาสัมปทานระหว่างรัฐบาล สปป.ลาว กับบริษัทผู้พัฒนาโครงการ ซึ่งมีข้อกำหนด เรื่อง การรักษาความลับ โดยบริษัทผู้พัฒนาโครงการได้ส่งเอกสารทั้งสามฉบับให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามเงื่อนไข



สัญญาซื้อขายไฟฟ้า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่สามารถนำมาเปิดเผยแก่ผู้ฟ้องคดี ซึ่งกรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย ก็ไม่สามารถเปิดเผยรายละเอียดข้อมูลในเอกสารทั้งหมดต่อสาธารณชนได้เพราะ ประเทศเจ้าของโครงการ คือ สปป.ลาว ยังไม่อนุญาตให้เปิดเผยได้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นเพียงผู้ซื้อไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีตามสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับ บริษัท ไชยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ไม่มีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็น (มาตรา ๖๗) และการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคม สำหรับ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีแต่อย่างใด เพราะโครงการดังกล่าวไม่ได้เป็นโครงการ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แต่เป็นโครงการที่บริษัท ไชยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ได้รับสัมปทาน จากรัฐบาล สปป.ลาว และเป็นโครงการที่ตั้งอยู่ใน สปป.ลาว ทั้งสองฝั่ง จึงไม่เข้าข่าย เป็นโครงการที่อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญที่ต้องทำการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือต้องปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นดังที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง การเปิดเผยข้อมูลโครงการไฟฟ้า พลังน้ำไซยะบุรีต่อสาธารณชนเป็นเงื่อนไขที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ มีมติเห็นชอบกำหนดให้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ปฏิบัติก่อนลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้า ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้จัดทำ ข้อมูลเกี่ยวกับการรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีเผยแพร่ ต่อสาธารณชนผ่านทางเว็บไซต์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พร้อมแจ้งช่องทางในการเข้าถึง ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีผ่านทางเว็บไซต์ของบริษัท ไชยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด และของคณะกรรมการแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดี และสาธารณชนเข้าถึงข้อมูลอย่างเพียงพอและเหมาะสมแล้วจึงไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ ดังที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง นอกจากนี้ เมื่อโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีเป็นโครงการ ที่ตั้งอยู่ใน สปป.ลาว และไม่ได้เป็นโครงการของหน่วยงานรัฐในประเทศไทย โครงการดังกล่าวจึงไม่ใช่โครงการของรัฐที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๘ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก็ได้ นำแนวทางตามหลักเกณฑ์การเผยแพร่ข้อมูลตามข้อ ๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว มาเป็นแนวทางในการจัดทำข้อมูล โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีเพื่อใช้ในการเผยแพร่



ข้อมูลโครงการดังกล่าว อีกทั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีการให้ข้อมูลเพิ่มเติมและตอบข้อซักถามของผู้ที่สนใจโครงการหรือผู้ที่คัดค้านโครงการโดยเป็นการดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๑๑ สำหรับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยได้รับรายงานการศึกษาความเหมาะสมโครงการ รายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและรายงานการประเมินผลกระทบด้านสังคม และข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยในการจัดเวทีให้ข้อมูลสำหรับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี ทั้ง ๓ ครั้ง รวมทั้งการประชุมสรุปผล กรมทรัพยากรน้ำยังไม่สามารถเปิดเผยรายละเอียดของเอกสารทั้งหมดที่ได้รับจาก สปป.ลาว ดังกล่าว เนื่องจาก สปป.ลาว ซึ่งเป็นประเทศเจ้าของโครงการยังไม่อนุญาตให้เปิดเผยได้ อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงได้นำเสนอเอกสารภาพรวมผลการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ของการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายประธานตอนล่าง เอกสารกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า และรายงานทบทวนเอกสารโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี โดยได้เผยแพร่เอกสารดังกล่าวทางเว็บไซต์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขงแล้ว กรณีการจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการในประเทศไทยจำนวน ๓ ครั้ง เป็นไปตามมติของคณะทำงาน PNPCA Working Group ที่จัดตั้งขึ้นภายใต้ระเบียบปฏิบัติ PNPCA กรมทรัพยากรน้ำได้เชิญผู้มีส่วนได้เสียจาก ๘ จังหวัดที่ติดแม่น้ำโขงเข้าร่วมเวทีให้ข้อมูลโครงการเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยกรมทรัพยากรน้ำได้นำส่งข้อเสนอแนะและข้อสังเกตที่ได้รับจากประชาชนผู้มีส่วนได้เสียที่เข้าร่วมเวทีให้ข้อมูลโครงการเข้าสู่การพิจารณาของคณะทำงาน PNPCA Working Group เพื่อให้มีการพิจารณาเกี่ยวกับโครงการโดยสมาชิกของคณะกรรมการแม่น้ำโขงต่อไป โดยกรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการทยอยนำข้อมูลโครงการเท่าที่ได้รับอนุญาตให้เปิดเผยจากรัฐบาล สปป.ลาว ลงเผยแพร่ในเว็บไซต์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง กรมทรัพยากรน้ำได้มีหนังสือที่ ๐๖๐๖/๑๗๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงเพื่อแจ้งข้อคิดเห็นและข้อกังวลของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียที่เข้าร่วมการจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีทั้ง ๓ ครั้ง และกรมทรัพยากรน้ำได้ขอให้สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแจ้ง สปป.ลาว ซึ่งเป็นประเทศเจ้าของโครงการเพื่อรับทราบข้อเสนอแนะและพิจารณาดำเนินการเพื่อศึกษาผลกระทบข้ามพรมแดน



และมาตรการเยียวยา ซึ่งภายหลังได้มีการแจ้งข้อมูลโครงการไปยังประเทศภาคีสมาชิก ภายใต้กระบวนการของความตกลงแม่น้ำโขง พ.ศ. ๒๕๓๘ สปป.ลาว ได้ยืนยันผ่านทาง สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาวว่ากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีได้เสร็จสมบูรณ์ตามข้อกำหนดของความตกลงแม่น้ำโขง พ.ศ. ๒๕๓๘ แล้ว และรัฐบาล สปป.ลาว ยืนยันการใช้เอกสิทธิ์ที่จะดำเนินโครงการดังกล่าวตามอำนาจอธิปไตยของตน ซึ่งการจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีของกรมทรัพยากรน้ำถือว่ามีความมาตรฐานไม่แตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๙ (๒) (จ) ส่วนกรณีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ได้มีมติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และที่ ๑ เปิดเผยข้อมูลโครงการดังกล่าวต่อสาธารณชนก่อนที่จะลงนามในสัญญาซื้อขายไฟฟ้าของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มติดังกล่าวไม่ได้กำหนดรูปแบบของการเปิดเผยข้อมูลโครงการดังกล่าว การที่สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานได้มีการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวในเว็บไซต์ www.eppo.go.th ก่อนที่จะได้มีการลงนามในสัญญา รวมทั้ง สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ได้มีหนังสือที่ พน ๐๖๐๕/๓๘๑๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ ขอความอนุเคราะห์เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ถือว่าการดำเนินการดังกล่าวได้เป็นการแจ้งข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบตามมติคณะรัฐมนตรีที่กำหนดเงื่อนไขให้เผยแพร่ข้อมูลโครงการแล้ว และถือว่าการดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลอย่างเหมาะสม เพราะการเผยแพร่ข้อมูลในเว็บไซต์ทำให้ข้อมูลดังกล่าวแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วกว่าวิธีการอื่นๆ และไม่จำกัดระยะเวลาในการเผยแพร่ข้อมูล

ผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจตคนยื่นคำแถลง ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ซึ่งแจ้งเพิ่มเติมกรณีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (PDP ๒๐๑๕) มีการเพิ่มเติมเขื่อนไซยะบุรีมาในภายหลังจากที่ได้มีการดำเนินการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าไปแล้ว กรณีผลกระทบข้ามพรมแดนต่อประเทศที่แม่น้ำโขงไหลผ่าน กรณีลักษณะของเขื่อนไซยะบุรีที่มีลักษณะแบบเดียวกับเขื่อนอื่นในกลุ่มน้ำโขงที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงต่อคุณภาพของน้ำท้ายเขื่อน

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ยื่นคำแถลง ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ซึ่งแจ้งการดำเนินการเกี่ยวกับข้อกังวลตามหนังสือ กรมทรัพยากรน้ำ ที่ ๐๖๐๖/๑๗๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔



ศาลออกนั่งพิจารณาคดีเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวน คำชี้แจงด้วยวาจาของผู้รับมอบอำนาจจากผู้ฟ้องคดีทั้งสามสืบเจ็ด ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ที่ ๓๗ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์เป็นหนังสือของตุลาการผู้แถลงคดีด้วยแล้ว

ศาลได้ตรวจพิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีตั้งอยู่ในแขวงไชยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นการสร้างเขื่อนทดน้ำบนแม่น้ำโขงเพื่อยกระดับน้ำให้สูงขึ้นโดยไม่มีการผันน้ำออกจากแม่น้ำโขงและไม่มีการเก็บกักน้ำเหมือนเขื่อนที่มีอ่างเก็บน้ำทั่วไป การสร้างเขื่อนทดน้ำจะทำให้ระดับน้ำในแม่น้ำโขงสูงขึ้นเฉพาะช่วงแขวงไชยะบุรีไปถึงตอนใต้ของเมืองหลวงพระบาง โดยมีระดับน้ำใกล้เคียงกับระดับน้ำสูงสุดในฤดูน้ำหลากธรรมชาติ ส่วนตอนล่างของแม่น้ำโขงจะมีระดับน้ำตามปกติ โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีมีลักษณะเป็นเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็ก ยาว ๘๑๐ เมตร ความสูงหัวน้ำใช้งาน ๒๘.๕ เมตร มีการติดตั้งประตูลำน้ำเพื่อใช้ผลิตกระแสไฟฟ้าจำนวน ๑๐ บาน โดยติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาด ๑๗๕ เมกะวัตต์ จำนวน ๗ เครื่อง เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าให้แก่ประเทศไทย และขนาด ๖๐ เมกะวัตต์ จำนวน ๑ เครื่อง เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าให้แก่ สปป.ลาว โครงการดังกล่าวออกแบบให้มีประตูน้ำสำหรับเรือสัญจรติดกับเขื่อนด้านขวากว้าง ๑๒ เมตร ยาว ๑๒๐ เมตร เพื่อรองรับการสัญจรทางน้ำสำหรับเรือขนส่งขนาด ๕๐๐ ตัน และมีทางปลาผ่านเพื่อรักษาพันธุ์ปลากว้าง ๑๐ เมตร ติดกับเขื่อนด้านซ้าย นอกจากนี้ ยังออกแบบให้มีทางระบายน้ำล้นฉุกเฉินเพื่อช่วยระบายน้ำเมื่อเกิดอุทกภัยในฤดูน้ำหลาก เมื่อโครงการสร้างแล้วเสร็จจะปล่อยน้ำไหลผ่านในแต่ละวันเท่ากับปริมาณน้ำที่ไหลเข้าโดยไม่มีการกักเก็บน้ำไว้ ดังนั้น ปริมาณน้ำในลุ่มแม่น้ำโขงจะเป็นไปตามธรรมชาติตลอดทั้งปี โครงการดังกล่าวจะส่งไฟฟ้าให้ประเทศไทยจำนวน ๑,๒๒๐ เมกะวัตต์ ที่จุดส่งมอบไฟฟ้าชายแดนไทย - ลาว เป็นระยะเวลา ๒๙ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ เป็นต้นไป คิดเป็นพลังงานไฟฟ้าเฉลี่ยประมาณปีละ ๖,๙๒๙ ล้านหน่วย มีอัตราค่าไฟฟ้าคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงตามราคาเชื้อเพลิงในตลาดโลกและยังเป็นอัตราค่าไฟฟ้าที่แข่งขันได้เมื่อเปรียบเทียบกับทางเลือกอื่น กล่าวคือ มีอัตราค่าไฟฟ้าเฉลี่ย ณ ชายแดน จำนวน ๒.๑๖ บาทต่อกิโลวัตต์ - ชั่วโมง



ตลอดอายุสัญญา ๒๕ ปี ขณะที่โรงไฟฟ้าทางเลือกในประเทศ คือ โรงไฟฟ้าถ่านหิน และโรงไฟฟ้าใช้เชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติเหลว (LPG) มีอัตราค่าไฟฟ้าเฉลี่ยอยู่ในช่วง ประมาณ ๒.๙๐ บาท ถึง ๔.๓๐ บาทต่อกิโลวัตต์ - ชั่วโมง โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ (ครั้งที่ ๑๓๓) เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้มีมติให้ความเห็นชอบ ร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไซยะบุรีตามที่ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำเสนอ และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโดยกำหนดเงื่อนไขว่า (๑) โครงการไซยะบุรี ได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการลุ่มน้ำโขง (Mekong River Commission : MRC) ตามกระบวนการข้อตกลงของประเทศสมาชิกในลุ่มแม่น้ำโขงว่าด้วยการพัฒนาลุ่มน้ำโขง อย่างยั่งยืน (Agreement on the Cooperative for the Sustainable Development of MeKong River Basin ๕ April ๑๙๙๕) แล้ว และ (๒) ร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไซยะบุรี ได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานอัยการสูงสุด ทั้งนี้ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และที่ ๑ เปิดเผยข้อมูลโครงการนี้ต่อสาธารณชน ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบและรับทราบตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังกล่าว โดยที่โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีของ สปป.ลาว เป็นโครงการพัฒนานบนลุ่มน้ำโขงสาย ประธานในแขวงไซยะบุรี คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาวได้มีหนังสือที่ ๔๘๘/LNMCS ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง เพื่อเริ่มการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีด้วยการส่งเอกสาร เกี่ยวกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ได้แก่ รายงานการศึกษาความเหมาะสมโครงการ รายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม รายงานการประเมินผลกระทบด้านสังคม และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกได้มีการปรึกษาหารือกันก่อน และเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง ได้ส่งข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ให้แก่คณะกรรมการแม่น้ำโขงของประเทศ ภาคีสมาชิกอื่นๆ เพื่อให้ประเทศสมาชิกพิจารณาประเมินผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดจาก การสร้างเขื่อนไซยะบุรีซึ่งมีกำหนดเวลาแล้วเสร็จภายใน ๖ เดือน นับจากวันที่ประเทศ สมาชิกประเทศสุดท้ายได้รับเอกสาร (โดยประเทศไทยได้รับเอกสารเป็นประเทศสุดท้าย เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๓) ซึ่งครบกำหนด ๖ เดือน ในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการ แม่น้ำโขงแห่งชาติไทยได้ดำเนินการเกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีโครงการไฟฟ้า



พลังน้ำไฮยะบุรีที่เสนอโดย สปป.ลาว ที่จะสร้างเชื่อมกันแม่น้ำโขงสายประธาน ในช่วงที่อยู่ในพื้นที่ของ สปป.ลาว โดยได้จัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไฮยะบุรี ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๘๖ คน ประกอบด้วยประชาชนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบที่มาจากพื้นที่จังหวัดเชียงราย ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๑๒๗ คน จากพื้นที่จังหวัดเลย หนองคาย และบึงกาฬ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๑๒๕ คน จากพื้นที่จังหวัดนครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี โดยผู้เข้าร่วมเวทีการให้ข้อมูลทั้ง ๓ แห่ง ได้รับข้อมูลเฉพาะส่วนที่เปิดเผยได้ คือ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายประธาน รายละเอียดของ PNPCHA และสรุปผลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไฮยะบุรีของ MRCS ส่วนรายละเอียดและเอกสารของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไฮยะบุรีไม่สามารถเปิดเผยได้และเป็นเอกสิทธิ์ของประเทศเจ้าของโครงการ ซึ่งยังไม่อนุญาตให้เปิดเผยได้ และประชุมสรุปผลเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ กรมทรัพยากรน้ำ เพื่อสรุปผลที่ได้จากเวทีทั้ง ๓ ครั้งที่ผ่านมา โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการอิสระ สมาชิกวุฒิสภา และคณะผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานในครั้งต่อไป โดยกรมทรัพยากรน้ำ ได้มีหนังสือ ที่ ๐๖๐๖/๑๗๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการแม่น้ำโขงเพื่อแจ้งความเห็นที่ได้จากการจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไฮยะบุรี ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียของประเทศไทยมีข้อกังวลต่อโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไฮยะบุรี คือ (๑) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการให้ข้อมูลทางวิชาการแก่ผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งมีความเห็นว่า SEA ควรครอบคลุมการประเมินผลกระทบจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำทั้งในแม่น้ำโขงสายประธานและลำน้ำสาขาแม่น้ำโขง นอกจากนี้ SEA ควรข้อมูลปัจจุบันเรื่องการใช้ที่ดินริมฝั่งแม่น้ำเนื่องจากพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนเป็นจำนวนมาก (๒) ประเด็นด้านประมงและการอพยพย้ายถิ่นของปลา ซึ่งมีผู้มีส่วนได้เสียมีความเห็นว่าการสร้างเขื่อนอาจจะทำให้สูญเสียบปลาและพื้นที่ชุ่มน้ำที่จะนำไปสู่ผลกระทบต่อความเป็นอยู่



ของประชาชนที่พึ่งพาทรัพยากรในแม่น้ำโขง อีกทั้ง บันไดปลาโจนที่ออกแบบไว้สำหรับโครงการดังกล่าวไม่เอื้อต่อการอพยพย้ายถิ่นของปลา ดังนั้น เพื่อช่วยบรรเทาผลกระทบเรื่องนี้ ควรมีการออกแบบบันไดปลาโจนใหม่ (๓) ประเด็นด้านตะกอน ผู้มีส่วนได้เสียเสนอให้จัดสรรงบประมาณเพื่อการฟื้นฟูวังปลาในแม่น้ำโขงที่ได้รับผลกระทบจากการทับถมของตะกอน (๔) ไม่มีการกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับมาตรการบรรเทาผลกระทบ นอกจากนี้ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมไม่ได้อธิบายถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศและระบบการไหลของน้ำในแม่น้ำโขง รวมทั้งผลกระทบข้ามพรมแดนที่มีต่อประเทศไทย ดังนั้น โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีควรจัดสรรงบประมาณเพื่อตั้งกองทุนสำหรับชดเชยความเสียหายที่เกิดจากการก่อสร้างเขื่อนและการดำเนินโครงการดังกล่าว อีกทั้งต้องมีการรักษาไว้ซึ่งปริมาณการไหลต่ำสุดในแม่น้ำโขงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูแล้ง (๕) ควรมีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทั้งหมดของโครงการ รวมทั้ง รายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แปลเป็นภาษาไทย และแจกจ่ายรายงานให้ประชาชนทราบล่วงหน้าก่อนการให้ความเห็นตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินโครงการให้ประเทศสมาชิกทราบ (๖) ผู้มีส่วนได้เสียยังมีข้อกังวลในเรื่องการพัฒนาโครงการอย่างยั่งยืน เนื่องจากมีข้อมูลไม่เพียงพอต่อการพิจารณาประเมินผลกระทบ ดังนั้น จึงขอเสนอให้มีการขยายเวลาการปรึกษาหารือล่วงหน้าออกไป ซึ่งผลการรับฟังความคิดเห็นที่ได้จากแต่ละประเทศจะนำไปบันทึกไว้ในภาคผนวกของรายงานการปรึกษาหารือโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ต่อมาคณะกรรมการร่วมได้ประชุมสมัชชาวิสามัญเมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๔ เพื่อพิจารณาสรุปผลการประเมินผลกระทบจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ปรากฏว่ามีข้อกังวลจากประเทศสมาชิกทำย่นำเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมในแม่น้ำโขงซึ่งจะส่งผลต่อวิถีชีวิตของชุมชนตลอดลำน้ำจนถึงสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง แต่รายละเอียดโครงการที่เสนอให้ที่ประชุมพิจารณา มิได้มีการศึกษาและประเมินในเรื่องดังกล่าว และที่ประชุมไม่สามารถหาข้อสรุปร่วมกันได้ ดังนั้น ที่ประชุมจึงมีมติให้นำเรื่องนี้เสนอผู้แทนคณะมนตรีของแต่ละประเทศพิจารณาให้ความเห็นต่อไป คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาว ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแจ้งให้ทราบความเห็นของ สปป.ลาว ว่ากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าเป็นไปตามข้อกำหนดของความตกลงลุ่มแม่น้ำโขง ค.ศ. ๑๙๙๕ และถือว่ากระบวนการเสร็จสมบูรณ์แล้ว



ขณะเดียวกันกระทรวงพลังงานและบ่อแร่ของ สปป.ลาว ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ แจ้งไปยังผู้พัฒนาโครงการว่ากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าเสร็จสมบูรณ์ตามข้อกำหนดของความตกลงแม่โขง ค.ศ. ๑๙๙๕ แล้วเช่นกัน ผู้พัฒนาโครงการจึงได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๔ แจ้งมายังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า สปป.ลาว ได้ยืนยันว่ากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าเสร็จสมบูรณ์แล้ว ผู้พัฒนาโครงการพร้อมที่จะลงนามสัญญากับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทันทีเมื่อสำนักงานอัยการสูงสุดตรวจร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าแล้วเสร็จ โดยสำนักงานอัยการสูงสุดได้นำส่งผลการพิจารณาตรวจร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน ได้เผยแพร่ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีบนเว็บไซต์ www.eppo.go.th เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๔ จนถึงปัจจุบันและได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๖๐๕/๓๘๑๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ ขอความอนุเคราะห์เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และเป็นการแจ้งข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ ทส ๐๖๓๐/๒๗๒๓ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงปลัดกระทรวงพลังงานว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ สปป.ลาว ได้มีหนังสือรายงานความก้าวหน้าของการศึกษาเพิ่มเติมโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีตามที่ประเทศสมาชิก คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขงร้องขอ ผ่านคณะทำงานของคณะกรรมการร่วมภายใต้กระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า โดย สปป.ลาว ได้จ้างบริษัทที่ปรึกษาพิจารณาทบทวนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะทำงานของคณะกรรมการร่วมและสรุปว่าโครงการได้ดำเนินการสอดคล้องกับคู่มือปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการแม่น้ำโขงและ สปป.ลาว มีความประสงค์ที่จะดำเนินการโครงการตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ พิจารณาแล้วเห็นว่า สปป.ลาว ได้ยืนยันการใช้เอกสิทธิ์ที่จะดำเนินการโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีตามอำนาจอธิปไตยของตนและยืนยันว่ากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าได้สิ้นสุดแล้ว กระทรวงพลังงาน ได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๖๐๐/๔๑๖๐ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ แจ้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า กระทรวงพลังงานได้พิจารณาแล้วว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำ



ไชยะบุรีได้ดำเนินการตามเงื่อนไขมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และที่ ๒ ครบถ้วนแล้ว
คือ (๑) สปป.ลาว ได้ยืนยันการใช้เอกสารที่จะดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี
ตามอำนาจอธิปไตยของตน และยืนยันว่ากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าได้สิ้นสุดแล้ว
ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแจ้งมาเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔
(๒) สำนักงานอัยการสูงสุดได้ตรวจพิจารณาและให้ความเห็นร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้า
โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีแล้ว (๓) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และสำนักงานนโยบายและ
แผนพลังงานได้ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีในเว็บไซต์
และในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้น
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้ว จึงให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้า
โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีต่อไป ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้พัฒนาโครงการ บริษัท
ไชยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด ได้ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี
ที่นครเวียงจันทน์ สปป.ลาว เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๔

คดีมีประเด็นต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าละเลยต่อหน้าที่
ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติกรณีการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรี
หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล
คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการ
ส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบ
ต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใด
ที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่นและมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง
แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติว่า
เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบ
ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา
กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน
ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม



เพื่อเสนอขอความเห็นชอบตามมาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ (ครั้งที่ ๑๓๓) เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้มีมติให้ความเห็นชอบร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไชยะบุรีตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำเสนอ และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโดยกำหนดเงื่อนไขว่า (๑) โครงการไชยะบุรีได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการมาธิการลุ่มน้ำโขง (Mekong River Commission : MRC) ตามกระบวนการข้อตกลงของประเทศสมาชิกในลุ่มแม่น้ำโขง ว่าด้วยการพัฒนาลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน (Agreement on the Cooperative for the Sustainable Development of Mekong River Basin 5 April 1995) แล้ว และ (๒) ร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไชยะบุรีได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานอัยการสูงสุด ทั้งนี้ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และที่ ๑ เปิดเผยแพร่ข้อมูลโครงการนี้ต่อสาธารณชน ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบและรับทราบตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังกล่าว สำนักงานอัยการสูงสุดได้นำส่งผลการพิจารณาตรวจร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานในสังกัดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เผยแพร่ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีบนเว็บไซต์ www.eppo.go.th เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๔ และได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๖๐๕/๓๘๑๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ ขอความอนุเคราะห์เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และเป็นการแจ้งข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๖๐๐/๔๑๖๐ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ แจ้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้พิจารณาแล้วว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีได้ดำเนินการตามเงื่อนไขมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และที่ ๒ ครบถ้วนแล้ว จึงให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีต่อไป ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีกับบริษัท ไชยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๔ จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงพิจารณาได้ว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และที่ ๕ มีมติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๓ เปิดเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเขื่อนไชยะบุรีซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๓ ได้เผยแพร่ข้อมูลการดำเนินการสัญญาซื้อขาย



ไฟฟ้าเชื่อมโยงระบบเว็บไซต์ www.eppo.go.th และบนเว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ถือได้ว่าได้มีการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเชื่อมโยงระบบตามมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และที่ ๕ จึงไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรณีการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเชื่อมโยงระบบ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๓ จึงไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรณีการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเชื่อมโยงระบบเช่นกัน นอกจากนี้ การดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเชื่อมโยงระบบไม่ใช่โครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่มีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีการดำเนินการสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเชื่อมโยงระบบ และไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ในกรณีดังกล่าว

สำหรับกรณีของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า กรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการเกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีโดยจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๘๖ คน จากพื้นที่จังหวัดเชียงราย ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๑๒๗ คน จากพื้นที่จังหวัดเลย หนองคายและบึงกาฬ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลจำนวน ๑๒๕ คน จากพื้นที่จังหวัดนครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี และประชุมสรุปผล เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ กรมทรัพยากรน้ำ เพื่อสรุปผลที่ได้จากเวทีทั้ง ๓ ครั้งที่ผ่านมา โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการอิสระ สมาชิกวุฒิสภา และคณะผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป โดยกรมทรัพยากรน้ำได้มีหนังสือ ที่ ๐๖๐๖/๑๗๕๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔



ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่ข่ายเพื่อแจ้งความเห็นที่ได้จากการจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี อีกทั้ง กรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการนำข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีเท่าที่ได้รับอนุญาตให้เปิดเผยจากรัฐบาล สปป.ลาว ลงเผยแพร่ในเว็บไซต์ของคณะกรรมการแม่ข่าย เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้งการปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลง (Procedure for Notification Prior Consultation and Agreement : PNPCA) เกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรีแล้ว โดยไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ในกรณีดังกล่าว

พิพากษายกฟ้อง

นายสัมฤทธิ์ อ่อนคำ

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายจักริน วงศ์กุลฤดี

รองอธิบดีศาลปกครองกลาง

ตุลาการหัวหน้าคณะ

นายวีระ แสงสมบูรณ์

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง

นายธนฤต กิตติวัฒน์

ตุลาการศาลปกครองกลาง

นายวิรัช ร่วมพงษ์พัฒนะ

ตุลาการศาลปกครองกลาง



ตุลาการผู้แถลงคดี : นางสาวปัทมา วชิรเมธารัตน์

